

STRESZCZENIE POPULARNONAUKOWE

Jak wyglądały najwcześniejsze miasta? Jak były zorganizowane i zarządzane? Kto w nich mieszkał? Co oznaczało mieszkanie w mieście ponad trzy tysiące lat temu?

Doświadczenie miasta to niemal uniwersalne zjawisko, które wynika z podstawowej potrzeby istnienia w społeczności. Jak napisał Ferdinand Braudel: "Miasto jest zawsze miastem, gdziekolwiek się znalazło, zarówno jeśli chodzi o czas, jak i o miejsce." Niniejszy projekt traktuje o pewnym konkretnym typie urbanistycznym, jakim jest miasto w hetyckiej Anatolii w II tys. p.n.e. Hetyci stworzyli jedną z wielkich – obok sumeryjskiej, babilońskiej i asyryjskiej – cywilizacji Wschodu Starożytnego i byli pierwszymi Indoeuropejczykami, którzy pozostawili po sobie źródła pisane. Hetyckie teksty klinowe wymieniają ponad dwa tysiące miejscowości istniejących w centralnej Azji Mniejszej ponad trzy tysiące lat temu. Analiza tych źródeł pozwala nam lepiej zrozumieć świat, w którym Hetyci żyli i który tworzyli, a niniejszy projekt koncentruje się na zasadniczym elemencie ich cywilizacji, mieście.

Wykopaliska w dawnych miastach przedklasycznej Anatolii prowadzi się już z górą sto lat. Odkryto w nich już ponad 30 tysięcy tabliczek zapisanych pismem klinowym, dzięki którym jesteśmy w stanie zrekonstruować kompozycję miast – jak wyglądały, jacy zamieszkiwali je ludzie i jakich mieli bogów. I choć archeolodzy, filolodzy i historycy intensywnie badali i badają poszczególne aspekty miast hetyckich, systematyczne studium na ten temat nigdy nie powstało.

Niniejszy projekt stawia sobie za cel naprawienie tego stanu rzeczy. Dzięki wnikliwej analizie różnych źródeł pisanych, poprzez teksty klinowe w językach hetyckim i asyryjskim, hieroglificzne inskrypcje w języku luwijskim, przez dostępne dane archeologiczne aż po materiał porównawczy dotyczący innych kultur starożytnych i literaturę teoretyczną na temat urbanistyki, powstanie możliwie pełne studium miasta w hetyckiej Anatolii. Miasto hetyckie zostanie zbadane w jego aspektach ekologicznym, fizycznym, historycznym, społecznym i ideologicznym. Poruszonych zostanie szereg indywidualnych kwestii, których analiza pozwoli zidentyfikować wspólne cechy ośrodków tego okresu. Dotyczyć one będą powstania i rozwoju miast, wzorców zasiedlenia, krajobrazu miejskiego, kodyfikacji miast i instytucji miejskich, życia społecznego i ekonomicznego, mieszkańców, doświadczenia miejskiego czy w końcu śmierci i upadku miasta hetyckiego.

Poprzez zastosowanie różnych rodzajów źródeł, projekt uzyska wymiar interdyscyplinarny, który umożliwi analizę tematu w ujęciu historycznym. Z kolei zastosowanie dokonań studiów antropologicznych i urbanistycznych umożliwi stworzenie teoretycznego modelu miasta hetyckiego, który umożliwi zapoznanie się badaczy urbanistyki z tym konkretnym typem miasta i pozwoli lepiej zrozumieć świat starożytny.